

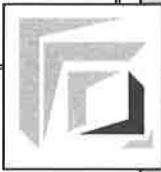
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
Биро за развој на образованието
СКОПЈЕ, 1

Примено: 02.10.2007

Орг. единица	Број	Прилог	Вредност
02	6576		

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Сл. Весник на РМ“ бр. 58/00 и 44/02) и член 30 од Законот за основно образование („Сл. Весник на РМ“ бр. 103/08), министерот за образование и наука ја донесе Наставната програма по предметот **зайोजनाвање на околности** за I одделение на деветгодишното основно образование за учениците со пречки во психичкиот развој.

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО**

**НАСТАВНА ПРОГРАМА ЗА УЧЕНИЦИТЕ СО
ПРЕЧКИ ВО ПСИХИЧКИОТ РАЗВОЈ**

ЗАПОЗНАВАЊЕ НА ОКОЛИНАТА

Скопје, мај 2008

**ДЕВЕТГОДИШНО ОСНОВНО
ОБРАЗОВАНИЕ**

I одделение

1. ВОВЕД

Предметот *запознавање на околината* ја проучува сложеноста, разновидноста и поврзаноста на севкупните појави, предмети, процеси, како и активностите и односите меѓу луѓето во непосредната околина. Запознавањето на околината има свој развоен пат. Детето уште од најрана возраст пројавува спонтана лџбопитност и интерес за светот околу себе. Целта на наставата по овој предмет претставува натамошно систематско насочување на детското спонтано истражување на светот кон постепено откривање на поврзаноста и зависноста на појавите и процесите во природната и општествената средина. Предвидените наставни содржини се одредени врз основа на животните средини во кои детето секојдневно се наоѓа, кои делуваат на него и му даваат разновидни информации за светот што го окружува. Содржините и активностите ќе се реализираат преку организирање на непосредни набљудувања, примена на истражувачки постапки во наставата и активно контекстно учење.

Предметот запознавање на околината се изучува во првиот развоен циклус и претставува основа за понатамошно диференцирано изучување на природните и општествените науки во следните развојни периоди.

Според наставниот план за запознавање на околината во I одделение се планирани по 2 часа неделно, односно 72 наставни часа годишно.

2. ЦЕЛИ НА ПРЕДМЕТОТ ЗА РАЗВОЈНИОТ ПЕРИОД ОД I ДО III ОДДЕЛЕНИЕ:

Ученикот/ученичката:

- да ја запознава околината како природна и општествена средина;
- да го осознава своето окружување (дом, одделение, училиште, крај, Република Македонија);
- да развива свест за сопствената улога и обврски, како и за улогата и одговорностите на другите луѓе во непосредното окружување;
- да развива позитивна слика за себе, самодоверба, самопочит;
- да развива свест за почитување на правилата за општественото живеење и преземање одговорност за своите постапки;
- да се оспособува за набљудување, опишување, истражувачки активности и логичко мислење;
- да се поттикнува за спознавање на живата и неживата природа, идентификување на нивната различност, поврзаност и променливост;
- да развива хуман однос кон живите суштества и природата како целина;
- да развива способност за ориентирање во просторот и времето;
- да стекнува сознанија за минатото и сегашноста;
- да се поттикнува да стекнува елементарна сообраќајна култура;
- да се оспособува да се прижи за сопственото здравје и животна околина;
- да се поттикнува на хуманите односи меѓу половите, меѓусебна комуникација и мултикултурно разбирање;
- да се поттикнува развојот на морални и патриотски чувства и развивање почит кон различните култури;
- да се поттикнува љубопитноста за светот што го/ја окружува;
- да се поттикнува да проучува материјали и да се воведува во организирана истражувачка работа;
- да се оспособува за користење на информатичката технологија во збогатувањето на искуствата и сознанијата.

3. ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА ВО I ОДДЕЛЕНИЕ:

Ученикот/ученичката:

- да ја запознава непосредната околина;
- да ја открива поврзаноста и зависноста меѓу луѓето, предметите и појавите;
- да споредува и да утврдува сличности и разлики меѓу предметите и појавите;
- да се поттикнува да ги применува стекнатите знаења во нови ситуации во училишниот и секојдневниот живот;
- да се доживува себеси како единствена и неповторлива личност и да развива самоповерба;
- да се поттикнува да идентификува, да препознава и да искажува различни емоции;
- да стекнува основни културни, здравствено-хигиенски и работни навики;
- да усвојува основни правила за однесување во сообраќајот;
- да се оспособува да учествува во донесување на правила за однесување во училиницата и да се навикнува да ги почитува;
- да развива чувство за припадност на семејството, одделението, училиштето и родниот крај;
- да развива чувство на почит и љубов кон својата татковина Република Македонија;
- да се поттикнува за меѓусебно договарање, помагање и соработка со другите;
- да развива почит кон сопствената култура и културата на другите;
- да се оспособува за ориентирање и снаоѓање во просторот и времето;
- да развива интерес и желба за самостојно доаѓање до нови сознанија.

4. КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ

ТЕМА - ЈАС И ДРУГИТЕ (ориентационо 12 часа)			
Цели	Содржина	Понми	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да ги знае основните податоци за себе; - да се доживува себеси во континуитет (јас некогаш и сега); - да развива способности за набљудување, опишување, споредување и заклучување; - да се поттикнува во размислувањето и во искажувањето свое мислење; - да да почитува и да поддржува мислења на другите; - да развива позитивна слика за себе и самодоверба; - да ги открива своите интереси и да ги негува; - да развива самостојност; - да умее да препознае и искажува различни чувства кај себе; - да развива навикки за културно однесување; - да воочува разлики и сличности меѓу себе и другите; - да ги почитува другите и да помага на помалите и различните од себе; - да се оспособува да решава елементарни конфликти со мала помош на возрасните. 	<p>Кој сум јас</p> <p>Јас со другите</p>	<p>Дете</p> <p>Албум</p> <p>Расгам</p> <p>Што можам</p> <p>Што умеам</p> <p>Што не можам</p> <p>Љубов,</p> <p>радост, тага,</p> <p>срвав.</p> <p>Другарство</p>	<p>- Игра пред огледало (кој сум јас, како изгледам, што е најубаво кај мене и сл.)</p> <p>- разгледува фотографии и прави споредба каков бил некогаш и како изгледа сега;</p> <p>- разгледува сликовници – покажува и раскажува;</p> <p>- зборува за тоа што го плаши, што го прави среќен, што го лутти;</p> <p>- кажува што може сам да направи (да се облече, обуче, да купи нешто и сл.);</p> <p>- раскажува случки од неговиот живот и околината преку кои ги искажува своите чувства;</p> <p>- едноставни симулации, игри на улоги, социјални игри (игри за доверба и толеранција);</p> <p>- разговор со другарите, наоѓа сличности и разлики (најворешен изглед, желби, омилена играчка, приказна).</p>

ТЕМА - МОЕТО УЧИЛИШТЕ (ориентационо 8 часа)

Цели	Содржини	Понми	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да ја запознае својата училишна средина; - да ги запознае своите права и обврски како ученик; - да го почитува распоредот на активностите и да осознава дека правилата се потребни за животот и работата во паралелката; - да се доживува како дел од паралелката; - да учествува во донесување и применување на правилата во училиницата и училиштето; - да се воведува во наоѓинавање на стереотипи и предрасуди кон другите; - да се запознае со одбележувањето на значајните празници во училиштето (патронен празник); - да знае што е лево и десно, над, под, горе, долу; - да се поттикнува внимателно и безбедно да се движи во училиштето. 	<p>Моето училиште</p>	<p>- Училиште учител, учителка. Ученик/ ученичка Училиница, катче, играчки. Правила, опповорност Вработени, канцеларија Училиштни празници Лево Десно Горе Долу</p>	<p>- Прошетка на ушениците низ училиштето, покажување и разгледување на училишните простори и објаснување за што служи секоја од нив; - разговор за впечатоците од првиот училистен ден; - учество во уредувањето на училиницата и катчинбата, запознавање со играчките и другите средства; - запознавање како треба правилно да се однесува со опремата, средствата и материјалите; - се грижи за хигиената во училиницата и за растенијата (преќињата) во неа; - се запознава со правилата за однесување во училиницата и истите практично ги применува; - разговор за тоа што ќе биде ако не се почитуваат тие правила; - разговор на тема правично – неправично (во игра и други активности) и зошто не треба да се биде неправичен; - непосредно запознавање со вработените во училиштето – кој што работи и како придонесува во животот на училиштето; - разговор за празниците, денот на училиштето, на државата и др., украсување на просторот; - вежби за ориентација во училиштето; - правила за безбедно движење во училиштето.</p>

ТЕМА: МОЛОГ ДОМ (ориентационо 8 часа)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Да ги почитува блиските во семејството и да развива чувство на припадност; - да ги запознава правилата на однесување во семејството и улогите; - да усвојува знаења и вештини за здравјето, односно хигиената и здравиот начин на исхрана; - Да ги знае начините на користење на слободното време во семејството; - да ги знае семејните прослави и празници и како се одбележуваат; - да ги запознае и почитува семејните празници на децата од своето окружување. 	<p>Моето семејство</p>	<p>Дом Семејство Членови Одговорност Лична хигиена, мојата соба, задолженија. Здрава исхрана Слободно време Празници, прослави.</p>	<p>- Разговор за членовите во семејството (преку разгледување на семејни албуми) нивно именување – мама, тато, баба, дедо, брат, сестра покажување припадност и дека ги сака; - разгледување на семејствата во однос на бројот на членовите; - набројува и опишува свои активности како член на семејството (права и задолженија); - разговор за опасности (шлекер, хемикалии, остри предмети, голема бучава и сл.); - се запознава со основните средства за лична хигиена; - разговор за правилна исхрана и храната во моето семејство; - разгледување слики од семејни албуми, презентација на ЦД – од прослава на ројдендени и други празнувања со опишување на начинот на нивното прославување; - честитка за своите блиски.</p>

ТЕМА: МЕСТОТО ВО КОЕ ЖИВЕАМ (ориентационо 8 часа)

Цели	Содржина	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да се поттикнува да го запознае местото во кое живее (село, град); - да се запознае со позначајните објекти во непосредната околина; - да ја запознае културната различност во местото во кое живее; - да запознае стари градби, носии, стари предмети; - да ја именува својата татковина, да ги препознава знамето и химната; - да развива чувство на припадност и љубов кон својата татковина. 	<p>Каде живеам</p>	<p>Град, село Пошта, амбуланта, средства за работа, работна облека. - Стари градби, носии, стари предмети, музеј, играчки во минатото. Татковина, знаме, химна.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Учествова во организирана прошетка во околината, набљудува, разговара и евентуално црта објекти што ги познава; - разговор на тема : амбуланта, пошта и други установи во населеното место; - посета на некои знаменитости во населеното место и разговор за нивното значење; - разговор на тема кој се живее во мојата зграда, населба, град (кој јазичи се зборуваат и кои празници се празнуваат); - запознавање со името на нашата татковина Република Македонија и нејзините основни симболи: знаме и химна; - изработка на панос со слики и разгледници за убавините на нашата татковина.

ТЕМА: ЈАС СУМ ДЕЛ ОД ПРИРОДАТА (ориентационо 24 часа)

Цели	Содржини	Понми	Активности иметоди
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Да знае некои растенија и животни; - Да развива хуман однос кон живиот свет; - Да го запознава надворешниот изглед на некои растенија во својата околина; - Да препознава и именува цветни растенија, овошје и зеленчук; - Да препознава, именува одредени плодови и да ги разликува по надворешниот изглед; - Да се запознае дека некои растенија се користат во исхраната; - Да се запознава со некои разлики меѓу домашните и дивите животни; - Да се поттикнува да согледува примери за поврзаноста на растенијата и животните; - Да се поттикнува одговорност кон домашните миленичиња; - Да се запознава со основните карактеристики на живата и неживата природа; - Да стекне елементарни знаења за изгледот на човечкото тело; - Да воочува и опишува надворешни делови на телото; - Да ги осознае основните функции на надворешните делови на телото; - Да спознае сличности и разлики меѓу децата, луѓето; - Да се сензибилизира за хумани односи меѓу половите; - Да се запознава со некои промени и појави во природата низ одделните годишни времиња; 	<p>Растенијата и животните во мојата околина</p> <p>Жива и нежива природа</p>	<p>Овошје, зеленчук, трева и дрвја.</p> <p>Животни, диви, домашни.</p> <p>Домашен миленик</p> <p>Живо и неживо.</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Набљудување, именување и набројување растенија и животни во блиската околина; - прошетки, набљудување на дрвјата во различни годишни времиња и воочување на промените- цртање дрво; - разлика меѓу дрвја и трева; - разликување на овошје и зеленчук; - посета на зоолошка градина, набљудување во околината и гледање на енциклопедији и сликовници заради запознавање со разни видови животни и нивно разликување како домашни и диви животни; - раскажување за своето домашно милениче – ги искажува своите емоции и задолженија кон него; - споредување и воочување сличности и разлики меѓу растение, животно, камен, земја (живо и неживо); - опишување на целокупниот изглед на човечкото тело со неговите основни делови (надворешни);

<p>- Да има претстава за основните временски периоди: ден и ноќ; - Да го разбира редоследот на случувањата: вчера, денес и утре; - Да ги именува деновите во седмицата; - Да развива свест за зачувување на чиста околина.</p>	<p>Мосто тело Природни појави</p>	<p>Делови на човечкото тело, глава, трул, раце, нозе. Машко, женско. Храна, вода, сон. Годишни времиња, есен, зима, пролет, лето, Ветер, сонце, дожд, мраз. Ден, ноќ, вчера, денес, Денови во седмицата.</p>	<p>- откривање сличности и разлики меѓу, височина, боја на очи, боја на коса и сл. кај луѓето; - разговор на тема по што се слични а по што различни игрите на момчињата и девојчињата; - истражувачки активности што е потребно за живот (вода, воздух, храна); - истражувачки активности годишни времиња – основни карактеристики – календар на природата; - опишување на активности кои се одвиваат во текот на денот и ноќта (разликување на ден и ноќ); - деновите во неделата; - набљудување и разговор по слики на кои е претставен чист и нечист дел од природата.</p>
<p>Здрава и чиста околина</p>	<p>Годишни времиња</p>	<p>Здрава и чиста околина</p>	<p></p>

ТЕМА: СООБРАЌАЈ (ориентационо 12 часа)

Цели	Содржини	Поними	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Да се запознава со сообраќајот од домот до училиштето; - да ги спознава правилата за безбедно одење по тротоар, преминување преку улица; - да ги запознае местата каде е дозволено да се игра и како се обележани; - да ги знае и опишува сообраќајните средства кои најчесто ги среќава; - да ја запознае улогата на светлосната сигнализација на semaфорот; - да ја разбира улогата на сообраќајниот полицаец во регулирањето на сообраќајот; - да развива навики за почитување на сообраќајните знаци, пешачки премин, преминување преку улица. 	<p>Како се однесувам во сообраќајот</p>	<p>Сообраќај, пешаци, возила.</p> <p>Лево, десно, напред, назад тротоар, улица.</p> <p>Пешачки премин</p> <p>Игралиште</p> <p>Автомобил, автобус, воз, брод, авион, велосипед.</p> <p>Semaфор, црвено, жолто, зелено светло.</p> <p>Сообраќаен полицаец</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Набљудување и разговор за сообраќајот во непосредната околина, симулација на движења - игри со користење на детски играчки - сообраќајни средства и др.; - запознавање на патот од дома до училиштето (набројување на објектите кои секојдневно ги гледа), набљудување на сообраќајот со сите видови сообраќајни средства; -правилно преминување преку улица (практични вежби); - симулирање на движења во училишниот двор, игри со употреба на сирени, труби, интегрирано со движења; - набљудување на semaфор (поминување на улица каде има semaфор); - разговор за улогата на сообраќајниот полицаец; - разговор за однесувањето на улица, замена на искуства од учениците и наставникот.

5. ДИДАКТИЧКИ ПРЕПОРАКИ

Наставникот изготвува индивидуално планирање за секој ученик од предложените содржини во програмата, а, планираните активности, согласно индивидуалните способности на ученикот, се реализираат етапно во текот на прво одделение.

Насоки за меѓуцредметно поврзување

- *Наставниците содржини на предметите запознавање на околината даваат можности за интегрирано целно и содржинско поврзување со наставните предмети: мајчин јазик, матејатика, ликовно образование, музичко образование и физичко и здравствено образование.*

Препораки за користење на годишните фонд на часови

Поставените цели во наставните теми даваат можност за индивидуално планирање и реализација на содржините, во согласност со потребите на учениците и почитување на принципот на актуелизација во наставата.

Во графата „Активности и методи“ дадени се дел на активностите за успешно постигнување на целите кои можат да се дополнуваат.

Наставни средства:

- непосредната околина – предмети и појави во природата, како и појави во општеството и односите меѓу луѓето;
- дидактички средства и материјали;
- куклен театар;
- визуелни средства (слики, апликации, фолии, панона, огласни таблси, модели, макети);
- сликовници, енциклопедии, списанија и сл.;
- Интернет, образовни софтвери;
- аудио-визуелни средства (графоскоп, дигиталн фотоапарат, дигитална камера, телевизор, DVD- плеер, видео-плеер, компјутер, LCD проектор и други средства).

6. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

- Следење на постигањата на учениците

Во текот на наставата редовно се следат и вреднуваат постигањата на учениците, се прибираат показателите за нивните активности, мотивираноста за учење, соработката со другите и сл. (формативно оценување).

Оваа компонента е составен дел на планирањето на наставникот за наставата и учењето.

Начини на проверување и оценување:

- описно оценување:
  - опсервација на детето-ученик;
  - разговор - како начин на изразување;
  - мотивација, интереси, активности;
  - водење на развојно и аналитичко портфолио за секое дете - ученик;
  - користење на евидентни и чек листи, анкетотски белешки, студии на случај;
  - детски изработки поединечни, групни.

На крајот на годината се изведува сумативна описна оценка.

7. ПРОСТОРНИ УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Програмата во однос на просторните услови за реализацијата се темели на Нормативот за простор за I, II и III одделение и на наставните средства за I одделение донесен од страна на министерот за образование и наука.

8. НОРМАТИВ ЗА НАСТАВЕН КАДАР

- Филозофски факултет – Институт за дефектологија, дипломиран дефектолог;
- Дефектолошки факултет согласно Законот за основно образование.

**9. НАСТАВНАТА ПРОГРАМА ПО ЗАПОЗНАВАЊЕ НА ОКОЛИНАТА ЗА ПРВО ОДДЕЛЕНИЕ ДОНЕСЕНА
НА 21. 06. 2007 ГОДИНА СО РЕШЕНИЕ БР. 10-1009/2, ЗА ПОТРЕБИТЕ НА УЧЕНИЦИТЕ СО
ПРЕЧКИ ВО ПСИХИЧКИОТ РАЗВОЈ ЈА АДАПТИРАШЕ КОМИСИЈАТА ВО СОСТАВ:**

1. Марија Симонова, советник, Биро за развој на образованието – Скопје
2. Димитрија Лозаноски, дефектолог во пензија - Скопје

10. ПОТПИС И ДАТУМ НА ДОНЕСУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по *запознавање на околината* за прво одделение во деветгодишното основно образование за учениците со пречки во психичкиот развој ја донесе

Перо Стојановски,
министер за образование и наука

Скопје _____

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

Бр. 10-1962/2

02. 10 2008 год.

С К О П Ј Е